

TURVEMAAT MEDIASSA

Kuva: Olli Jokela/Ränskälänkorpi

Mediaseuranta turvemaiden
maankäyttöratkaisujen käsittelystä
vuosina 2016–2021 Käytännön
Maamiehessä, Maaseudun
Tulevaisuudessa ja Helsingin Sanomissa.

Jokela Olli (Luke)

Mediassa käsiteltiin turvemaita laaja-alaisesti vuosina 2016–2021. Tarkastelun kohteeksi medioista rajautuivat Käytännön Maamies, Maaseudun Tulevaisuus ja Helsingin Sanomat. Aikaväliltä kartoitettiin kaikki maininnat turvemaista maankäytön ja hiilensidonnan näkökulmasta. Tarkastelusta rajattiin pois muun muassa turpeen energiakäytön ja turvemaiden tuottavuuteen keskittyvät artikkelit. Aineistoja analysoitiin kvalitatiivisesti tarkastellen niissä esiin nousseita näkemyksiä ja tarkasteluajanjakson aikana tapahtunutta kehitystä julkisessa keskustelussa turvemaiden maankäytöstä.

Kokonaisuutena turvemaita käsiteltiin mediassa laajasti. Etenkin maanviljelykseen ja muihin maaseudun kannalta kiinnostaviin aiheisiin pureutuvat Käytännön Maamies ja Maaseudun Tulevaisuus käsitelivät turvemaiden maankäyttöä hiilensidonnan näkökulmasta jo vuonna 2016. Samoin Maaseudun Tulevaisuudessa tuotiin esiin metsäteollisuuden merkitys turvemaiden hiilidioksidipäästöjen osalta. Helsingin Sanomissa turvemaiden maankäyttö ja merkitys ilmastonmuutokselle ja sen torjuntatoimille yleistyi käsittelyssä vasta vuoden 2018 jälkeen, kun aihe nousi laajempaan tietoisuuteen EU:n ilmastotoimien ja maatalouden tukisuunnitelmien kautta. Kokonaisuudessaan turvemaiden maankäyttöratkaisujen käsittely mediassa oli hyvin homogeenista ja seurasi samankaltaisia kehityslinjoja. Helsingin Sanomat erosi kahdesta muusta lehdestä yleisemmän otteensa ja hiilensidontaan ja ilmastotoimien myönteisiin vaikutuksiin keskittymisen kautta. Poikkeuksena oli erilaisten eturyhmien tai muuten osallisten tahojen mielipidekirjoitukset ja kolumnit, jotka pyrkivät tuomaan esille maatalouden näkökulmaa. Käytännön Maamies tarkasteli asioita eniten maatalouden näkökulmasta. Käytännön Maamies eteni ilmastotietoisten maankäyttöratkaisujen käytännön toteutuksen avaamisessa ja tarkastelussa syvimmälle. Tämän ohella myös Maaseudun Tulevaisuus sivusi ilmastoviisaan maankäytön toteutusta niin metsäteollisuudessa kuin maatalouden alalla.

Trendejä turvemaiden käsittelystä oli huomattavissa. Etenkin Käytännön Maamiehessä turvemaiden viljelyn ja metsänhoidon ilmastovaikutukset nousivat selvästi useammin esiin talvikuukausina. Kesäkuukausina oli huomattavasti enemmän turvemaiden viljelyyn ja maatalouden käytännön asioihin liittyviä mainintoja. Toisaalta tarkasteluajanjakson aikana turvemaiden ilmastotietoinen käsittely Käytännön Maamiehessä lisääntyi ja monipuolistui.

Ensimmäinen keskeinen laaja-alaisempi muutos median piirissä tapahtui vuonna 2018. Vuoden 2018 kesäkuussa julkistettu suunnitelma uudeksi Euroopan unionin yhteiseksi maatalouspolitiikaksi (CAP) oli eräänlainen vedenjakaja. Aiemmin innovatiivisessa ja

positiivisessa mielessä käsitellyt ennallistamistoimet, jatkuvapeitteinen kasvatusta ja ilmastotietoisia innovaatioita nähtiin mahdollisuutena ja kannustettavana kehityskulkuna.

CAP-ohjelman julkitus asetti paineita etenkin Suomen turvemaaviljelylle ja seurauksena oli kriittisempi suhtautuminen ilmastotietoisiin viljelytoimiin. Toisaalta esiin nostettiin myös maatalouden kannattavuus ja Suomen maatalouden riippuvaisuus turvemaista. Tämä sama ilmiö toistui Käytännön Maamiehen ohella myös Maaseudun Tulevaisuudessa korostuen etenkin lehden kolumnien aiheissa. Tästä voidaan huomata, että kun muutoksista tulee laajalaisempia ja pakottavampia koetaan niiden muodostavan uhan maatalouden taloudelliselle kannattavuudelle ja yleisestä keskustelusta tulee kriittisempää ja monipuolisempaa. Keskustelu ei käsittele vain positiivisia vaikutuksia ja mahdollisuuksia, sen sijaan taloudelliset kannustimet ja totut toimintatavat haastavat ilmastotietoisia näkökulmia ja tutkijoiden näkemykset.

Huomattavaa siis on, että ilmastotietoisia maankäyttöratkaisuita nähdään yksinomaan positiivisena vaihtoehtona, mikäli ne toteutetaan vapaaehtoisesti maanomistajan oman harkinnan mukaisesti. Mikäli niihin painostetaan Euroopan unionin tai valtiollisen maataloustukijärjestelmän kautta, muuttuu suhtautuminen turvemaiden maankäyttöratkaisuihin kriittisemmäksi. Samanaikaisesti keskustelussa tiedostetaan ilmastotoimien välttämättömyys, turvemaiden osuus etenkin hiilidioksidipäästöistä sekä toimien tehokkuus hiilensidonnassa. Sama retoriikka toistui puhuttaessa turvemaametsistä sekä turvemaapelloista.

Toisena keskeisenä huomiona voidaan nostaa esiin hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli IPCC:n julkaisema maankäyttöön keskittyvä erikoisraportti vuoden 2019 elokuulta. Raportti peräänkuulutti tarvetta lisätä kestävästä maankäytöstä kansainvälisesti. Suomessa keskeisenä hiilipäästöjen lähteenä olevat turvemaat olivat olennaisena osana julkista keskustelua. IPCC:n raportti toi hiilensidonnasta ja maankäytön merkityksen osaksi laajempaa yhteiskunnallista keskustelua ja tämä näkyi etenkin Helsingin Sanomissa ja Maaseudun Tulevaisuudessa, jossa raportin myötä keskustelu lisääntyi ja paine ilmastotietoisien maankäyttöratkaisujen tekemiseksi kasvoi. Turvemaat nähdään yhtenä keskeisimmistä ilmastotoimien kohteista sekä maatalouden että metsäteollisuuden alalla. Tämän lisäksi niiden merkitys on suuri koko Suomen mittakaavassa. Keskustelu IPCC:n raportin jälkeen vuosina 2019–2021 peräänkuulutti ilmastotoimien välttämättömyyttä ja siinä missä aiemmin hiilensidontaa ja ilmastotietoisia maankäyttöratkaisuita nähtiin positiivisena

lisänä ja mahdollisuutena, nähtiin ne nyt välttämättömyytenä ja erimielisyys keskittyi toteutustapojen ja mahdollisuuksien ympärille. Tämä korostui sekä maanviljelyn että metsänhoidon osalta.

Kaiken kaikkiaan turvemaiden maankäyttöratkaisujen mediakäsittelyssä vuosina 2016–2021 oli leimallista ilmastotietoinen käsittely ja tutkijoiden näkemysten esiintuominen. Huolimatta maatalouden taloudellisten näkökulmien mukaantulosta keskusteluun, lisääntyi maankäyttöratkaisujen ilmastotietoinen käsittely mediassa. Luken tutkijat ja SOMPA-hanke näkyi kaikissa lehdissä muiden asiantuntijoiden ja tutkijoiden näkemysten ohella. Mediasta oli havaittavissa tutkitun tiedon ja asiantuntijanlausuntojen vaikutus yleiseen näkemykseen sekä maatalouden kuormituksesta ilmastolle että maankäytön ilmastotietoisien ratkaisujen mahdollisuuksista ilmastonmuutoksen vaikutusten minimoimisessa ja hiilensidonnassa. Kokonaisuutena turvemaiden maankäytön medianäkyvyys kasvoi tarkastelun kohteena olleen ajanjakson aikana tasaisesti ja keskeisenä vedenjakajana median piirissä voidaan nähdä sekä Euroopan unionin CAP-ohjelman julkistaminen vuonna 2018, että IPCC:n raportti vuodelta 2019. Nämä tapahtumat lisäsivät laajempaa keskustelua ja median huomiota aiheen ympärillä. Yleisen keskustelun muutos maankäyttöratkaisujen osalta on tapahtunut positiiviseen ja toiveikkaampaan suuntaan. Maankäytön eri vaihtoehdot nähdään sekä asiantuntijoiden, maatalouden toimijoiden, järjestöjen että suuren yleisön silmissä potentiaalisena ja tärkeänä ilmastonmuutoksen vaikutuksia vastaan kamppailevana toimena.

Käytettyjen artikkelien määrä ja jakautuminen vuosille:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Käytännön maamies	2	2	1	4	3	1
Helsingin Sanomat	1	-	-	7	2	8
Maaseudun Tulevaisuus	5	16	40	51	57	64

Mediaseurannassa käytetty aineisto sisältää vuosien 2016–2021 välillä Helsingin Sanomissa, Maaseudun Tulevaisuudessa sekä Käytännön Maamiehessä julkaistut turvemaiden maankäyttöratkaisuja ympäristönäkökulmasta käsittelevät artikkelit. Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin turpeen energiakäyttöä sekä turvemaiden viljelyä tai metsänhoitoa ympäristöllisten näkökulmien ulkopuolelta tarkastelevat artikkelit.